

A könyvtárhasználó jogai és a könyvtár új feladatai

A hazai könyvtárügy átalakítása és korszerűsítése a könyvtári törvényt magába foglaló 1997. évi CXL. Törvény megjelenésével kezdődött, és azóta folytatódik egyrészt a követő jogszabályok megjelenésével, másrészt a törvény biztosította könyvtári fejlesztések megvalósításával.

E szerint az információs társadalom, a tudás társadalmának alapintézménye az információt és dokumentumot gyűjtő, feltáró és szolgáltatató intézmény: a könyvtár.

Ma az információs társadalomban egy korszakváltás zajlik, amelynek részesei a könyvtárak is. Ebben a folyamatban csak akkor vehetünk részt igazán és tölthetjük be nekünk szánt fontos szerepünket, ha tudjuk, hogy mik a megváltozott feladataink, és milyen technikai eszközök azok, amelyek feltétlenül szükségesek ezek végrehajtásához.

A törvény III. fejezete a nyilvános könyvtári ellátásról szól.

A könyvtárhasználó jogosult bármely nyilvános könyvtár szolgáltatásainak igénybevitelére. (56. § (1) bek.)

A törvény minden állampolgár számára azt a lehetőséget nyújtja (vagy adja), hogy egy könyvtár igénybe vételével a könyvtári rendszer egészének használójává válik/válhat.

A törvény a nyilvános könyvtárak alapfeladatává teszi más könyvtárak állományának és szolgáltatásainak elérését, valamint a könyvtárak közötti dokumentum-és információcserében való részvételt. (55. § (1) d., e. pont)

Minden (nyilvános és nem nyilvános) könyvtár feladata a könyvtári tevékenység, amelybe természetesen beletartozik a könyvtárközi kölcsönzés is.

A törvény a nyilvános könyvtárak számára alapfeladatként írja elő a könyvtárak közötti dokumentum-és információcserében való részvételt.

A könyvtárügy küldetése: mindenki számára lehetővé tenni az információhoz és dokumentumokhoz való szabad hozzáférést a könyvtári rendszeren keresztül. Ennek alapja a könyvtárak informatikai hálózatának kialakítása, fenntartása, fejlesztése, tartalommal való feltöltése.

Milyen tagszervezetekből áll össze az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer az ODR ?

Megyei könyvtárak, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, nemzeti könyvtár, országos szakkönyvtárak, egyetemi könyvtárak.

Az ODR 56 tagkönyvtárának felelőssége az ország bármely könyvtárából jött kérés teljesítése. Ezeknek a könyvtáraknak az állománya megközelítőleg felöleli az országban ma megtalálható kurrens dokumentumbázist.

Tehát ekkorára bővült a Karikó János Könyvtár állománya, csak tudnunk kell élni is vele.

Mi az ODR küldetése?

Minimálisra csökkenteni az információban gazdagok és az információkban szegények közötti különbséget, megteremteni az információhoz és dokumentumhoz való hozzájutás azonos esélyét az ország bármely részén élő állampolgár számára. Az ODR-ben könyvtári dokumentumszolgáltatásról beszélünk, ami nem azonos a régi könyvtárközi kölcsönzéssel, hanem minőségi, új szolgáltatás. Természetesen része a hagyományos könyvtárközi kölcsönzés is, de már régóta ide tartozik a könyvtárközi másolatszolgáltatás, és egyre nagyobb teret hódít az elektronikus dokumentumszolgáltatás is.

Nyilvánvaló, hogy a technikai felkészültség döntő jelentőségű a fogadó könyvtárakban (így nálunk is).

Az ODR keretében végzett könyvtárközi dokumentumszolgáltatást a régi alapokon, de minőségi, új szolgáltatásként kell megszervezni. Ez sok feladatot ró az ODR-szolgáltatásokat a könyvtár-

használó érdekében igénybe vevő fogadó könyvtárakra, így a Karikó János Könyvtárra is.

Elsőként tájékozódni kellett erről az újfajta minőségi szolgáltatásról. Alap felismerés, hogy a könyvtárhasználók érdekében növekednie kell a könyvtárközi dokumentumszolgáltatás készségének. A gyorsaság igénye itt jelentkezik a legjobban. Az információ a keresett dokumentumról nagyon sürgős a könyvtárhasználónak, ezért a lelőhely nyilvántartások ismerete, készség szintű használata a könyvtárossal szemben elengedhetetlen követelmény. A dokumentum szolgáltatására irányuló kérés gyors, jól célzott elküldése eredményezheti azt, hogy a könyvtárhasználó akár még aznap – elektronikus formában – vagy másnap hozzájusson a keresett dokumentumhoz. Külön gyakorlati ismereteket jelent az, hogy hova érdemes küldeni a kérést.

A kérés elküldésének technikai ismerete mindenütt aktuális továbbképzési téma. Felkészülésünk egyik legfontosabb gyakorlati eleme lenne egy ilyen típusú képzés.

Ma már a korszerű számítógép és az információk feldolgozásához szükséges kiegészítők (széles sávú internetkapcsolat, CD író-olvasó, szkanner, megfelelő programok, stb.) elengedhetetlen. A biatorbágyi könyvtár ma még ott tart, hogy a SZIREN 9.11 könyvtári alaprogram felinstallálásánál is komoly technikai problémát jelent az elavult gép és monitor.

A könyvtárak korszakváltásának elfogadott tanulsága, hogy e szolgáltatások jó működése és közvetítése nyomatékosan hozzájárul ahhoz, hogy a könyvtárak valóban betöltsék azt a szerepet, amelyet az információs, tudásalapú társadalomban be kell tölteniük. Ma a könyvtárak közötti differenciálódás folyamata zajlik. Amelyik könyvtár nem képes kézben tartani a korszakváltás teendőit, ott a könyvtár lemarad, és csupán könyvkölcsönzővé válik, míg a váltani tudó könyvtár valóban információs központtá, maga a könyvtáros pedig információközvetítő szakemberré válik.

Remélem e rövid helyzetértékelés is hozzájárul ahhoz, hogy a könyvtárhasználó megismerje jogait, lehetőségeit és a holnap fejlesztői is jobban átlátva a könyvtár szerepét, helyzetét mindezt döntéseikben hasznosíthatják.

Célzott és várt eredménye sok munkánknak az elégedett könyvtárhasználó lesz.

Nánási István
könyvtáros

Gyermekszínijátékok és bábosok figyelem!

A Magyar Drámapedagógiai Társaság csatlakozva a Pest Megyei Közművelődési Információs Központ – többségében általános iskolás korúakból álló – színijátékos- és bábos csoportok számára bemutatkozó sorozatot szervez.

A bemutatkozó sorozat tervezett helyszínei és időpontjai:
Fót, Bag, Budapest (Csepel), Dabas művelődési háza.

A regionális találkozóra május legvégén Vácot, a Madách Imre Művelődési Központban kerül sor.

A bemutatkozó sorozaton részt venni kívánók 2004. március 15-ig jelentkezhetnek írásban:

Pest Megyei Közművelődési Információs Központ

Nagy Júlia és Nagy András László

1052 Budapest, Városház u. 7.

Tel./fax: 318-6806, 317-6436

Tel.: 485-6800

E-mail: pmkik@pmkult.hu, honlap: www.pmkult.hu

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Szervezők